

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра корейської і японської філології

Курсова робота
з японської філології
на тему:

ЯПОНСЬКА МОВА ВІД СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ДО ЕПОХИ МЕЙДЗІ

Студента групи Пяп 04-20
факультету східної і слов'янської
філології
денної форми навчання
Освітньої програми:
Японська мова і література та
переклад, західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.069 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – японська
Кончаківського Єгора Олеговича

Науковий керівник:
Щербань Наталія Ігорівна

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 РОЗВИТОК ЯПОНСЬКОЇ МОВИ В ПЕРІОД.....	6
СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ В ПЕРЕХОДІ ДО ПЕРІОДУ ЕДО.....	6
1.1. Історичне підґрунтя розвитку та змін японської мови та культури у період з 1185 по 1573.....	6
1.2. Література середньовіччя та автори.....	8
1.3. Приклади запозичень з іншомовних мов.....	9
1.4 Театральне мистецтво Середньовіччя.....	9
1.5. Історичне підґрунтя розвитку та змін японської мови та культури у період Едо.....	11
1.6. Зародження діалекту Едо.....	12
1.7 Діалекти періоду Едо.....	13
1.8. Література періоду Едо та автори.....	14
1.9. Різні стилі письма в період Едо та каліграфія.....	15
Висновки до Розділу 1.....	16
РОЗДІЛ 2 РОЗВИТОК ЯПОНСЬКОЇ МОВИ У ПЕРІОД.....	17
МЕЙДЗІ.....	17
2.1. Історичне підґрунтя розвитку та змін японської мови та культури у період з 1868 до 1912.....	17
2.2. Важливість ваго і канго у японській мові у період Мейдзі.....	20
2.3. Запозичення з інших мов та їх розвиток у майбутньому.....	21
2.4. Література епохи Мейдзі та її автори.....	22
2.5. Діалекти періоду Мейдзі та відображення і дослідження діалектів у літературі.....	25
Висновки до розділу 2.....	26
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	30
АНОТАЦІЯ.....	32

ВСТУП

Японська мова змінювалась і продовжує змінюватися всю історію свого існування. Ми вважаємо що найбільші зміни в японській відбулися саме під час та після зміни влади, а також через деяку історичну ізоляцію Японії, тому будь-який контакт з іншими країнами японська поповнювалась новими словами.

Як приклад середньовічна японська (中世日本語) яка існувала і змінювалась приблизно 500 років. Розвиток середньовічної японської відбувався з XII до XVI століття і перепав на час владування сьогунату Камакура та його ліквідування і початку реставрацій Кемму які призведуть до монархічної форми правління та встановлення влади сьогунату Муромачі. Всі ці події так чи інакше мали вплив на розвиток мови та літератури. Також саме на XVI століття припадає потраплянням до Японії португальців через яких в японській з'являються запозичення з португальської, а також поява нових для японців релігійних вірувань які будуть поширюватися місіонерами до кінця правління сьогунату Муромачі початку правління сьогунату Токугава.

З початком періоду Едо новий уряд Токугава запроваджує політику ізоляції від інших країн що сприяє розвитку культурної незалежності країни.

Також завдяки реформам роздроблені феоди які існували незалежно один від одного об'єдналися під централізованим урядом Токугава. Завдяки цьому японська мова та культура почала активно розвиватися і вийшла на новий рівень (近世日本語) тобто рання сучасна японська.

В період Едо починається розвиток власної для Японії писемності кани яка зменшила вплив китайської писемності кандзі яка була побудована на ієрогліфах.

Через перемішування діалектів в одну форму японська стає більш цільною, структурованою.

За період Едо зростає літературний і мовний рівень серед самураїв та міщан завдяки цьому починається розвиток друкарства та поява нових літературних творів, а також через цензуру переосмислення, а також копіювання творів китайського походження.

Саме в період Едо з'являються нові літературні напрями такі як - хайку, кьока та сенрю. Також через поширення цензури літературні діячі знаходили нові способи висвітлення проблем повсякденного життя висміювання та ілюстрування різних соціальних класів. Разом з цим утворюються наріччя притаманні для людей різних класів.

З усіма цими змінами в соціально-політичному колі, комбінуванням діалектів японська буде розвиватися таким чином до початку наступної епохи яка перепадає на період Мейдзі.

Після примусового закінчення самоізоляції Японії американським флотом до японського суспільства починають просочуватися ідеї та товари заходу і разом з цим поповнюється лексичний запас і починається швидка асиміляція ідей заходу в японській літературі.

З початком індустріалізації японське суспільство швидко почало змінюватися і разом з ним змін почала зазнавати і мова. Багато з того що в японській виглядало застарілим почало змінюватися.

Через індустріалізацію японська зазнає змін для того щоб стати більш зручною, оновленою та загальнозрозумілою.

Адаптація літературної мови під розмовну, або єдність розмовної і письмової японської у різних сферах життя.

Через освоєння західної культури японська дуже швидко почала поповнюватися словами із західних мов але більшість запозичень все ж була саме з англійської і саме так з'явилося поняття як (外来語) тобто слова запозиченні з інших мов крім китайської.

Об'єктом дослідження є ретроспективний аналіз розвитку японської мови.

Предметом дослідження є японська мова в період з середньовіччя до епохи Мейдзі, лексичні особливості література та події які сприяли розвитку японської мови у період з XII по XX століття та становлення нових етапів розвитку японської.

Мета даного дослідження полягає у висвітленні різних аспектів які на наш погляд мали вплив на розвиток писемної та розмовної японської мови у літературно діалектичному аспекті.

Завдяки визначеній меті ми ставимо такі задачі:

Пошук та систематизування інформації у таких сферах

За яких чинників розвивалися культура та література.

За яких історико політичних подіях японська мова зазнавала змін.

Основні методи словотвору у японській мові та запозичень з інших мов. Вплив історичних подій на життя та побут людей різних прошарків та як це впливатиме на японську культуру та мову.

За яких чинників будуть розвиватися діалекти і як це вплине на мову

Побачити за яких подій буде змінюватися загальна періодизація японського письма.

РОЗДІЛ 1 РОЗВИТОК ЯПОНСЬКОЇ МОВИ В ПЕРІОД

СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ В ПЕРЕХОДІ ДО ПЕРІОДУ ЕДО

1.1. Історичне підґрунтя розвитку та змін японської мови та культури у період з 1185 по 1573

Період середньовіччя в історії Японії бере свій початок з заснування сьогунату Камакура у 1185 році по 1333 роки. В цей час домінуючим класом був клас самураїв які розвивали культуру та мову на основі китайської.

Перебудова з аристократичного суспільства в феодальне суспільство самураїв.

До освітнього процесу долучилися самураї та заможні міщани.

Через поширення зацікавлених у вивченні японської мови та літератури починають створюватися підручники, починаються теоретичні дослідження мови, поява словників та спроби систематизувати та покращити літературну японську. Завдяки популяризації жанру танка

починається розвиток літератури бо як вважається саме з танки почнуть з'являтися інші твори у прозову жанрі.

Японські й зарубіжні фахівці в галузі класичної літератури майже одноставно поділяють думку, що саме національна поезія, насамперед поезія жанру танка, мала надзвичайно великий вплив на формування всіх провідних прозових жанрів давньої японської літератури — таких, як ута-моногатарі (пісенна повість), ніккі (ліричний щоденник), дзуйхіцу (ліричне есе, сповідь), а також власне моногатарі, під яким у японському літературознавстві традиційно розуміється будь-який сюжетний прозовий твір (казка, легенда, оповідання, новела, повість, роман тощо), написаний японською мовою в період з IX по XV ст. включно (ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ II с. 7).

Зміна у соціальному житті, нові закони та переосмислення різних ремесел також спонукали людей на створення нової лексики.

Після падіння сьогунату Камакура починаються монархічні реформи до влади приходять новий уряд і починається епоха Муромачі. В цілому зміни мають такий самий відтінок як і під час сьогунату Камакура, в тому сенсі що знову змінюються закони і соціальне життя людей. Але найбільшою різницею є децентралізація і утворення роздроблених регіонів в яких починають зароджуватися місцеві діалекти та культурні особливості.

Також можна відмітити що у XVI столітті до Японського архіпелагу потрапляють португальські торговці які внесуть великий вклад в розвиток як технологічний так і в мовний і в релігійний. Завдяки місіонерам поширюється християнство.

Через соціально-політичні події буденність людей змінюється, а з цим у лексичному полі з'являються нові слова та терміни. З початком періоду Сенгоку Японія ділиться на частини і через це культура і мова на різних територіях починає набувати своїми особливостями-діалектами. Поява нових технологій та з цим і слів від місіонерів.

1.2. Література середньовіччя та автори

Японську середньовіччя можна побачити у літературних працях того часу та знайти відгук історичних подій які мали вплив на розвиток мови та літератури.

Надзвичайно насиченою поетичними творами є лірична щоденникова проза (ніккі) доби Хейан. Уже перший твір цього жанру «Тоса ніккі» («Щоденник подорожі з Тоса», 935 р.) Кі-но Цураюкі, написаний ним від імені жінки, містив 60 віршів-танка. (ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ II с. 11).

Хоча і доволі складно саме в творах знайти як саме виглядала розмовна японська, через те що застарілі форми слів у літературній мові використовувалися не дивлячись на те що їх витісняли більш зручні та нові форми які навіть можна було побачити у інших творах того часу.

Історичний відгук у літературі того часу знайшли такі твори як 太平記 (тайхейкі) та 徒然草 (цуредзурегуса). Перший твір виповнений у жанрі гункі і розповідав про тогочасний конфлікт між двох правлячих сторін. Другий же твір написаний в китайсько-японському стилі показував погляд автора твору на своє життя та життя людей і тогочасні чутки навколо них.

Серед авторів можна відмітити автора сінкокінвакасю Фудзівара-но-Тейка який спробував упорядкувати орфографічний процес відображення японської розмовної мови на письмі.

Історичні події мали вплив на розвиток мови та літератури і це можна побачити в працях які були створені людьми які жили під час тих подій, в тому суспільстві про яке вони писали.

1.3. Приклади запозичень з іншомовних мов

タバコ - табак
 フラスコ-фляга
 ロザリオ-розарій
 マント-плащ
 パン-хліб
 イギリス-Англія
 カステラ-кастелла

Як можна побачити всі ці запозичення утворилися завдяки тому, що в японському лексиконі та повсякденному житті не існувало цих речей та найменувань і потрапили всі ці речі до Японського архіпелагу саме з португальськими торговцями та місіонерами.

1.4 Театральне мистецтво Середньовіччя

Театральне мистецтво також впливало на культуру та разом з цим на розвиток мови та різних релігійних традицій.

найдавнішим жанром театального мистецтва Японії вважається жанр бугаку (舞楽) — своєрідні музично-хореографічні вистави, оригінальні ритуальні танці в супроводі музики гагаку (雅楽), що виконувалися під час різноманітних святкових богослужінь у синтоїстських храмах, а також при проведенні придворних церемоній. (ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ II с. 131).

Але згодом жанр бугаку занепадає і йому на зміну приходять нові жанри які більше підходили до тогочасну менталітету та культурно-соціальних особливостей.Через зміну парадигми у соціальних прошарках набирають популярність театр Но, Кабукі та Бунраку. Театр Но зародився в XIV ст. і досить швидко набув широкої популярності серед самураїв та вищих представників сьогунату. Тобто з самого початку театр Но орієнтувався на вищі соціальні кола й залишався недосяжним для широких мас населення. Він був заснований на принципах дзенської

естетики й віддзеркалював суто буддійський погляд на життя, як щось швидкоплинне та ефемерне. Однак, на думку японських фахівців, свій початок театр Но бере все-таки не від буддійських, а від синтоїстських ритуальних дійств. Найбільш ранньою п'єсою цього театру вважається драматична містерія «Окіна», яку лише умовно можна назвати п'єсою, оскільки складалася вона з трьох церемоніальних танців-молінь про мир, гарний врожай і довге щасливе життя.

Театр Кабукі За доби Камакура і Муроматі виконавці дуже популярних серед широких верств населення народних танців фурю-одорі (досить фривольних у порівнянні з танцями бугаку, гігаку чи Но) вдягалися в яскраве святкове вбрання. Зазвичай ці танці, які мали певний драматичний сюжет, що втілювався за допомогою відповідних рухів та жестів, виконувалися в містах просто неба нечисельними мандрівними труппами танцівниць і танцюристів. На думку фахівців, саме вони на початку XVII ст. породили новий вид театральнотанцювального мистецтва — кабуки-одорі, який згодом сформувався в самостійний театр Кабукі (歌舞伎). Саму назву театру Кабукі можна перекласти як «майстерність пісні і танцю» (ка — пісня, бу — традиційний японський танець, кі — майстерність, техніка виконання тощо).

Театр Бунраку Зародження нового лялькового театру, який прийшов на зміну театру ляльок Дзьорурі й отримав назву Бунраку (文楽), пов'язується з портовим містом Осака і датується кінцем XVII — початком XVIII ст. Це був своєрідний синтез японських традиційних лялькових вистав зі сказаннями дзьорурі (звідси його первісна назва — нінгьо-дзьорурі). Дія в спектаклях розвивається під акомпанемент сямісена, завезеного до Японії в середині XVI ст. через острови Рюкю з південно-східної Азії. Зазвичай у театрі Бунраку використовується найбільший з існуючих сямісенів, а саме «футодзао» (太棹 — «товстострунний»), який дозволяє висококваліфікованим професійним музикантам одним майстерним дотиком до струн передати практично все — особливості пейзажу, на фоні якого розгортаються події, зміни настрою дійових осіб, різноманітні почуття та емоції героїв тощо. ((ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ II с. 131-145).

Японський театр який отримав нові напрями та жанри був доволі вагомою частиною культурного і історичного спадку японії яка хоч і буде видозмінюватися але дійде до сьогодні зберігаючи свої основні особливості.

1.5. Історичне підґрунтя розвитку та змін японської мови та культури у період Едо

Період Едо який який почався у 1603 і закінчився 1867 році став для Японії періодом розквіту літератури та поезії не дивлячись на всю цензуру яку диктувала монархічна влада.

XVII-XVIII ст., зокрема доба Токугава (1603-1867), вважається досить цікавим періодом японської історії. Його особливість полягає не тільки в тому, що це був історичний час, коли політична влада Японії остаточно перейшла до рук військових представників одного клану, і тогочасний уряд Японії був повністю сформований із вихідців роду Токугава, а й активним розвитком японської лінгвістичної традиції. Загалом доба правління шьогунів роду Токугава характеризується кількома аспектами, які мали суттєвий вплив на процес формування сучасної японської мови.(О. Колесникова 2017).

Період Едо через свою політику згуртував роздроблені до цього території і завдяки цьому внутрішня політична сцена стала більш стабільною. Це стало можливо завдяки примусовій самоізоляції від інших країн винятком серед яких стали лише Китай та Нідерланди.

Тобто, японська мова розвивалася під впливом багатьох історичних, політичних, культурних та інших чинників і як результат набула цілу низку особливих, притаманних лише їй рис.(О. Колесникова 2017р).

Відбулася заборона християнства і контроль переїзду людей через буддистські храми. Завдяки цим реформам в країні закріпилася самурайська влада на чолі з сьогунатом Токугава.

Як вже було зазначено період Едо був періодом розквіту літератури що можна побачити у появі нових жанрів літератури та реформами пов'язаними з системою письма.

Почати можна з того що сьогунат Токугава спочатку сприяв на розвиток торгівлі з іншими країнами але згодом через масове розповсюдження християнства та його вплив було прийняте рішення заборонити християнство та обмеження кількості країн які можуть торгувати з Японією.

Згодом політика заборони християнства вил'ється у повстання на острові Кюсю місцевими християнами що буде зупинене сьогунатом у збройному конфлікті та пришвидшить реалізацію реформ по забороні християнства.

Внутрішня політика сьогунату теж залишила свій відбиток: повстання селян і нові реформи привели до консервації діалектів, а політика «сакоку»

(ізоляція Японії) диктувала необхідність запозичення слів (с. 10-11 Сиромятников Н. А.)

Також влада згодом заборонить торгувати португальцям і єдиною країною яка буде мати змогу торгувати з Японією будуть Нідерланди та деякі купці та представники з різних країн Азії. До цих реформ можна додати що й самі японці та торговельні судна не мали змоги покинути територій Японії через заборону. Таким чином усі торгові угоди були монополізовані владою.

Не дивлячись на те що при сьогунаті Токугава країна об'єдналася під єдиною владою через політику сакоку було обмежено контакт з іноземцями, повна заборона християнства та монополія владою на торгівлю з іншими країнами. Все це, не мало позитивний відтінок для побуту японців але мало вплив на розвиток японської мови та культури.

Проте, ми не вбачаємо в політиці самоізоляції лише негативні наслідки, оскільки відокремленість від усього світу допомогла японській нації глибше усвідомити власну унікальність та автентичність, досягнути певні особливості національного менталітету, зануритися у власну національну культуру та мистецтво, активно розвиваючи і плекаючи їх. До того ж, припинення міжусобних війн, численних селянських повстань тощо привело до тривалого панування миру і гармонії у країні, коли найкращим її представникам можна було зосередитися на розвитку власної культури, науки, освіти. (О. Колесникова 2017 р).

1.6. Зародження діалекту Едо

Через заборону торгівлі з іншими країнами у Японії починає розвиватися внутрішня торгівля. Також можна додати що через те що раніше поділені райони об'єдналися під владою сьогунату Токугава та запровадження політики сакоку купці починають подорожувати по різних префектурах Японії і найбільшим центром торгівлі стає тодішня столиця Едо до якої починають мігрувати з інших міст люди різних професій та соціальних станів.

Через міграцію людей починають комбінуватися діалекти різних регіонів які розвивалися у період Сенгоку тобто до об'єднання префектур під однією владою. Завдяки цьому починає зароджуватися діалект Едо який вважається попереднім до Токійського діалекту, тобто саме з цього діалекту утвориться Токійський діалект який є основним діалектом зараз і використовується у різних сферах життя.

Хоча і на зміну діалекту Едо і розвинеться у Токійський діалект він пройде шлях змін, викинувши з себе різні архаїзми та слова які не будуть мати сенсу через зміну культурного середовища людей які і розповсюджуватимуть свій діалект у місті до якого вони мігрували. Завдяки політиці яку впроваджував сьогунат Токугава і централізації влади та появи міста до якого почнуть мігрувати люди з різних кутків Японії починає зароджуватися діалект який розвинеться до стандартної японської мови.

1.7 Діалекти періоду Едо

Як ми вже казали через деяку роздробленість Японії на децентралізованих територіях почали розвиватися культурні та побутові відмінності які сприяли появі слів які були притаманні саме цій території, тобто розвитку та появі діалектів. Саме деякі особливості з цих діалектів з потраплянням носія до тодішньої столиці і доповнювали діалект Едо, а також самі змінювалися через зміни у культурному та соціальному колі.

Одним з таких діалектів Кансайський діалект який був поширений у західних містах Японії як Кіото та Осака. Кіото як минула культурна та торгівельна столиця мала свій діалект який залишився навіть після того як столиця змінилася на місто Едо.

Сам діалект був поширеним у торгівельному та культурному соціальному колі. Через розвинуту торгівлю були слова які зародилися саме у Кансайському діалектному ареалі. Окрім того діалект мав притаманні лише для себе способи звернення до людей з різних соціальних кіл та через власний спосіб застосування акцентів та зміною деяких звуків на інші що іноді призводило до непорозуміння носіями інших діалектних носіїв у різних сферах життя.

Ще можна відмітити діалект Токайдо який звісно як інші регіональні діалекти буде мати свою вагу до початку періоду Мейдзі. Токайдський діалект буде доволі поширеним у своєму діалектичному ареалі через те що території на яких він буде поширеним відігравали роль торгівельного вузла який сполучав різні частини Японії.

У японській мові в період Едо існували діалекти які утворилися з багатьох інших діалектів минулих періодів як більш впливових так і менш. Закріпилися ці діалекти завдяки історичним подіям пов'язаними з торгівлею та історичною цінністю територій на яких вони були

зародженні. Ці діалекти так чи інакше сприяли розвитку діалекту Едо тож можна сказати і сучасній японській теж. Також почали з'являтися люди які вивчали та освітлювали свої спостереження щодо діалектів Японії у своїх працях.

Цікаво, що вперше стислий опис японських діалектів було зроблено ще на початку XVII ст. європейським дослідником японської мови, португальським місіонером Жоао Родрігесом (1562-1633), який у своїй праці з опису японської граматики за назвою «Велика японська граMATика» (яп.: 日本大文典 – «Ніхон дайбунтен»; порт.: «Arte da Língua do Japão» – «Мистецтво японської мови»), що вийшла друком у Нагасакі в 1604 р., дав коротку характеристику діалектів районів Кіото, Кюшю, Чюгоку і деяких східних провінцій тогочасної Японії. Згодом, починаючи з середини XVII ст., інтерес до вивчення діалектів японської мови певною мірою пробуджується і серед японських учених. Так, у 1650 р. Ясухара Тейшіцу (1610-1673) публікує працю «Катакото» (яп.: 片言 «Лепет» або «Ламана мова»), в якій описує лексику діалекту Кіото, порівнюючи її з загальноживаною японською лексикою («фуцуго»), тлумачить значення та етимологію низки діалектних слів (С. Семенко 2017р).

1.8. Література періоду Едо та автори

Як вже було зазначено розвиток японської мови можна побачити у літературних творах людей які були сучасниками періоду Едо і писали застосовуючи особливості тогочасної мови.

Завдяки розвитку технологій у сфері друку не дивлячись на цензуру яку поширював уряд література періоду Едо як уже було зазначено мала дуже сильний розквіт і розвиток з появою нових літературних жанрів.

По-перше, оскільки сам воєначальник полюбляв книжки, то за період його правління було ретельно зібрано стародавні тексти Китаю та Японії, створено ґрунтовні коментарі до них, написано численні філософські трактати, які також поповнили бібліотеку шьогунів Едо. (О. Колесникова 2017р).

Через цензуру авторам доводилося викручуватися і шукати нові способи написання різних творів та робіт, це спонукало їх на створення нових жанрів та давало можливість подивитися на літературу минулого з нового погляду задля переосмислення цих творів.

Уряд бакуфу дуже пильно слідкував за новими ідеями й течіями у сфері науки, мистецтва, літератури, а тому на той час не могла бути створена жодна нова філософська система. Уряд боявся оригінальних ідей і сміливих висловлювань і через це всіма способами намагався завадити будь-яким новим винаходам та відкриттям (переклад Лекції Нітобе Іназо про розвиток японського народу та їх культури у О.Колесникова 2017р).

Серед нових жанрів можна відмітити нідзобон, саребон та коккейбон що відображали буденність різних соціальних кіл через призму романтизації чи для за того щоб висміяти когось.

Література XVII-XVIII ст. характеризується великим розмаїттям жанрів, новими течіями, іменами відомих письменників і поетів, якими найчастіше стають звичайні люди – самураї, ремісники, торговці, порівняно з раннім періодом, коли література була привілеєм лише знаті. Набувають поширення нові літературні жанри, наприклад, канадзоші («записки каною»), представлені цікавими розповідями на побутові теми, переказами різноманітних кумедних ситуацій, історіями повчального характеру тощо.(О. Колесникова 2017р).

Починають з'являтися книги з картинками та перші книги з казками і ілюстраціями для дітей, а згодом вже і література для дорослого населення у яких також будуть ілюстрації.

Гарним прикладом авторів нової для того часу літератури є Уеда Аканарі та Джіпенся Ікку які застосовували в своїх творах тогочасну мову і описували життя та побут людей того часу.

Завдяки розвитку і популяризації нових літературних творів у яких застосовувалася японська мова того часу можна побачити її розвиток та переміни. Через поширення книжок серед більшості прошарків населення багато людей починають вивчати японську більш поглиблено і разом з цим з'являються люди яких зацікавить семантика та етимологія.

1.9. Різні стилі письма в період Едо та каліграфія

Як вже було зазначено на період Едо припав розквіт літератури, а з цим утворилися зміни у писемній японській у якій застосовувалися різні стилі та способи написання для різних потреб.

Наприклад для написання державних документів використовували китайські ієрогліфи як би віддаючи данину старому стилю тим самим окреслюючи важливість цих документів.

Завдяки появі кани для багатьох нових авторів різної художньої літератури стає легше писати через спрощення написання тому що можна використовувати меншу кількість ієрогліфів і замінити їх хіраганою.

Завдяки появі кани з'являється новий стиль для написання художньої літератури та перепису творів китайського походження канбун.

Також з'являється мистецтво каліграфії яка відіграє важливу культурну роль і донині.

Через різні стилі каліграфічні стилі їх застосовували для різних цілей таких як написання листа, роботи з документами та написання різних літературних творів.

Завдяки появі кани японська писемність стрімко розвивається і стає більш схожою на сучасну тобто завдяки цьому та іншим факторам японська мова починає набувати сучасних рис.

Важливо зауважити, що писемність організовує, впорядковує і структурує мислення, робить його більш точним і стандартним, і тому справляє істотний вплив на формування менталітету носіїв, їхню культуру і духовність. У зв'язку з цим варто зазначити, що китайська ієрогліфічна писемність відрізняється від будь-якої буквено-фонетичної тим, що відображає, перш за все, змістовний аспект мови (В.Пирогова з перефразом с. 157 Софронова М.В. Китайська мова та китайське суспільство)

Через запозичення ієрогліфічної системи письма японці звикають їх застосовувати їх на письмі та згодом асимілюють ієрогліфи з канами для більшої зручності.

Висновки до Розділу 1

У цьому першому розділі ми показали проблематику яка стосувалася зміни влади у Японії і до чого вона призводила, були як позитивні так і негативні сторони. Але так чи інакше у цьому розділі висвітлене політичне підґрунтя змін у японській мові та культурі так як вони впливали на різні аспекти життя починаючи з літератури закінчуючи театром.

В цьому розділі ми висвітлили причину появи запозичення слів з інших мов та причину їх появи, а також розібрали чому розпочалася політика сакоку і які події спонукали владу прийняти саме таке політичне рішення.

Також досліджуючи теми цього розділу ми визначили важливість діалектів які утворювалися через культурно-політичну роздробленість та стали поповнювати японську мову новими словами та варіантами їх вимови.

Ще ми розібрали важливість писемності та її розвиток у період Середньовіччя до періоду Едо та його подальший розвиток та аспекти і варіанти застосування різних стилів каліграфії та їх застосування.

Разом з цим усвідомили важливість китайської ієрогліфики яка згодом асимілюється з канами і стане вже не китайської писемністю, а японською.

Також можна відмітити як невідома досі релігія впливатиме як на японський менталітет так і на власне на лексико-семантичне поле.

Ще звісно треба розповісти про розквіт нових літературних жанрів які були зрощені на старих жанрах і стрімко набирали популярність серед різних прошарків населення.

РОЗДІЛ 2 РОЗВИТОК ЯПОНСЬКОЇ МОВИ У ПЕРІОД

МЕЙДЗІ

2.1. Історичне підґрунтя розвитку та змін японської мови та культури у період з 1868 до 1912

Через переможне вторгнення американського флоту до Японії у до цього самоізолюваного від інших країн суспільства починають потрапляють західні цінності та ідеї.

Перехід до індустріального суспільства в Японії відбувся пізніше, ніж в країнах Західної Європи та США і мав ряд особливостей. До середини ХІХ ст. Японія була типовою аграрною країною, в якій панувала феодална система господарства, формувалося мануфактурне виробництво.

Політична роздробленість країни, складна соціальна структура суспільства, в якій панівне становище займали самураї (біля 7% всього населення) гальмували становлення індустріального укладу. Селянство країни становило 80% від загальної кількості населення, купці та

ремісники були малочисельним станом і не виявляли підприємницької активності.

Країна перебувала у самоізоляції від зовнішнього світу. Зміни у розвитку Японії почали відбуватися з 1853 р., коли велика американська ескадра під командуванням коммодора Перрі ввійшла у Токійську бухту і змусила Японію відкритися для торгівлі із США, а потім і з іншими державами. Торгівля з економічно розвиненішими країнами мала негативні наслідки для японської економіки, викликала соціальне невдоволення, яке вилилося у революцію "Мейдзі" - державний переворот 1868 р., внаслідок якого було ліквідовано феодальний режим Токугава і започатковано процес модернізації. (Osvita.ua 07.10.2011р).

Завдяки впливу західної культури та початку індустріалізації та капіталізму японське суспільство стрімко змінюється, а з цим змінюється і актуальність способів використання мови у різних сферах життя.

Причиною єднання мови у одну загальнонавживану без особливих діалектизмів

які могли бути незрозумілими для людей які не були носіями вживаного діалекту стає індустріалізація. Не дивлячись на це діалекти не зникають повністю але зменшується різниця у вживаних слів і залишаються особливості вимови різних слів.

Індустріалізація спонукає владу Японії впроваджувати реформи які б змогли

спростити та узагальнити вживання мови для більш зручної праці на підприємствах та у повсякденному житті. Також реформи стосувалися літератури та освітніх процесів, таким чином потрохи зникає канбун через швидке скорочення кількості шкіл у яких він викладався.

Завдяки розвитку освітнього процесу виявилася проблема що письмова мова була якби окремою від розмовної там потрохи на зміну бунго прийде коого і пошириться у різних сферах життя які не стосувалися офіційних документів.

До усіх цих змін додається потрапляння нових технологій та термінів до цього невідомих японцям через це у лексичне поле потрапляють англіцизми які збагачують мову. Ці англіцизми торкаються різних сфер життя які зазнали змін через потрапляння нових термінів та понять яких не існувало до цього або відрізнялося від звичного через різницю у культурі заходу.

Ще можна відокремити те що японська культура повністю відійшла від культури китайської але через асиміляцію китайської писемності з японською у японській мові залишається культура китаїзмів та поєднання простих слів на більш складні.

Завдяки появі можливості знову покидати країну і відвідувати інші країни японці переймають нові знання та ідеї.

Починається вивчення іншомовних мов але в більшості своїй вивчається саме англійська саме з якою до японської мови потрапляє більшість запозичень.

Починають зароджуватися організації які проповідують західні цінності і поширюють їх у маси. Такі організації виступатимуть за різні реформи і будуть мати різні літературні твори які будуть впливати на розвиток японського суспільства та мови.

Усе частіше лунають заклики реформаторів відмовитися від їх тісних рамок, застарілих поетичних канонів, запозичити жанри європейської поезії та складати вірші відповідно до вимог західної поезики. (ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ III с. 7).

Завдяки технічному прогресу отриманому завдяки західному впливу починаються з'являтися нові видавництва та газети. Завдяки цьому утворюються нові літературні жанри та люди які будуть цікавитися літературою та розвитком мови.

Через три роки після появи збірки «Поезія нового стилю» відомий японський літературознавець, письменник і критик Цубоуті Сьойо (1859-1935) друкує в Токіо трактат під назвою «Сутність роману» (яп.: 小説真髓 – «Сьосецу сіндзуй»), де проголошує нові принципи, на яких має ґрунтуватися будь-який сучасний літературний твір, у тому числі й поетичний. Головними з цих принципів, на його переконання, був принцип реалізму (яп.: 写実主義 – «сядзіцусюгі») та психоаналізу (останній Цубоуті Сьойо тлумачить як «метод психологічного реалізму»). На сторінках свого трактату він розмірковує не лише про сутність роману, але й про види та призначення нової прози й поезії, закони композиції сучасних літературних творів, нові методи оповідання, стилю тощо. Проте, добре розуміючи важливість літературної традиції, Цубоуті Сьойо жодним чином не закликає японських письменників і поетів «скинути з корабля історії» патріархів японської класичної прози й поезії, не спонукає їх до категоричної відмови від вікових літературних традицій та узвичаєних правил художньої творчості, а, навпаки, наполягає на необхідності, активно запроваджуючи і застосовуючи європейську техніку оповідання та складання віршів, дбайливо оберігати й постійно спиратися на кращі

національні літературні традиції, художньо-естетичні надбання тощо (ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ III с. 9-10).

Завдяки відкриттю Японії для іншого світу японське суспільство отримує сильний технологічний прогрес який буде штовхати розвиток у різних сферах життя японців, а з цим і розширюючи самосвідомість японців та збільшуватиме їх зацікавленість у порівнянні розвитку культури і мови з країнами заходу і агітацією бути схожими чи навпаки протівитися впливу заходу.

Важливою характерною особливістю японсько-американської літератури протягом декількох поколінь, починаючи з іссей, тобто першого покоління мігрантів, є постійна внутрішня боротьба у вирішенні дилеми: асимілюватись у новому суспільстві чи обрати культурну «іншість». Сучасні японсько-американські письменники, як стверджує Бендзи Джанг, частіше прагнуть поєднати ці два шляхи та віднайти нову ідентичність у творчості, усвідомлюючи свій етнічний та культурний спадок (перекладаний перефраз з роботи Knipping A. S. *New Immigrant Literatures in the United States: A Sourcebook to Our Multicultural Literary Heritage* у Т. Білянїна 2017р).

Через політику уніфікації у країні змінюється освітній процес видозмінюються мова щоб стати більш зрозумілою та цілісною для вивчення та застосування.

Під впливом західних ідей розвивається культура та наукові знання, а з запозиченням слів іншомовного походження розширюються і лексичне поле.

2.2. Важливість ваго і канго у японській мові у період Мейдзі

Як вже було зазначено нові слова утворювалися у японській мові завдяки запозиченню слів з інших мов, але через доволі унікальний історичний розвиток японська має канго.

Завдяки канго японці утворюють нові слова за допомогою комбінування слів у одне слово і через простоту цього методу він не був витісненим повністю гайрайго.

Й.А. Гошкевич, пише: «Взагалі по всій державі китайська мова у великому використанні; будь-яка людина, що претендує на освіченість, соромиться використовувати вислови своєї рідної звучної мови, замінюючи їх невиразними китайськими звуками. І не можна сказати, щоб причиною цього була бідність природної мови: навпаки, дуже мало можна відшукати

навіть абстрактних понять, для вираження яких не існувало б у ній уже готових слів; а завдяки її гнучкості й можливості з'єднувати одні слова з іншими, створення і складання нових слів не викликає жодних труднощів. (ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ III с. 8-9).

Тим часом ваго стало пов'язаним з побутовими словами та ситуаціями, а канго пов'язаним з літературою та документами. Тобто японці поділили ваго на щось буденне те що трапляється повсякденно а канго стало мовою літератури та інновацій.

Також через вплив камбуна на японську схожий за словотвірними моделями канго доволі швидко прижився і застосувався для створення нової лексики яку було незручно утворювати завдяки гайрайго.

Одним з головних результатів запозичення китайської ієрогліфіки стало, як вже зазначено, синкретичне злиття двох мов – японської та китайської з утворенням нової, унікальної мови (яп. 緩和調和对, kanwa-choowatai, «китайської і японської мови в їхньому гармонійному поєднанні»), що не має аналогів у світовій історії (Пирогов В. перефраз 181 с. Пирогов В.Л. Віддзеркалення особливостей філософсько-естетичного і мовного синкретизму «ваго-канго» у літературному творі середньовічної Японії «Цуредзурегуса»)

Окрім запозичення слів лексичне поле японської мови поповнювалося за допомогою канго який був історично культурним спадком та тримав позиції письмового стилю японської до кінця періоду Мейдзі початку періоду Тайсьо.

2.3. Запозичення з інших мов та їх розвиток у майбутньому

Як вже було зазначено велика кількість слів у японській була запозичена з англійської та інших мов але не дивлячись на це вона залишалася схожою сама на себе.

Японська культура внаслідок різних історичних і географічних причин є надзвичайно самобутньою. Для неї властива особлива сила «привласнення чужих форм». На землі є мало культур, які б були здатні так само, як японська, сприймаючи досвід інших, чужоземних культур, залишатися самими собою (В. Пирогова, перефраз з перекладу Ієнагі Сабуро).

У майбутньому завдяки комбінування гайрайго та ваго почнуть утворюватися нові словосполучення.

Крім того, в останні роки в японській мові з'явилася нова категорія слів, які поєднують в собі елементи ваго і гайрайго, наприклад, 消しゴム кесі-гому (гумка), 電子レンジ денсі-рендзі (електроплита), ビニール袋 біні:ру-бако (вініловий пакет) тощо. Ця лексична категорія має назву консюго (混種語), тобто гібридних лексем, або просто т. зв. лексичних «гібридів». (зі статті В. Пирогова).

Як можна помітити японська мова не дивлячись на великий вклад у її розвиток в період Мейдзі зовнішніх чинників залишається вірною більшості своїх традицій і дуже вдало асимілює нові іншомовні слова зі своєю тільки їй притаманною унікальністю.

2.4. Література епохи Мейдзі та її автори

На багатьох японських авторів різної літератури та їх мистецтво впливала ситуація через яку до японської буденності та менталітету потрапляють західні цінності які є вагомими чинниками змін у японській мові.

Одним із таких авторів є Морі Огай який вивчав медицину у німеччині і завдяки перебуванню за кордоном він збереже частинку Європейської культури і у своїх творах.

У Берліні відбулася подія, що наклала відбиток на все подальше життя майбутнього письменника. Морі Огай покохав німецьку дівчину Елізу, але пов'язати з нею долю не зміг – не дозволили національні традиції. Спогад про втрачене кохання він проніс через все життя, воно пройшло щемливою нотою через безліч його творів. Ця любовна драма лягла в основу його дебютної повісті «Танцівниця» (1890). «Німецькі щоденники» (ドイツ日記, Доіцу ніккі, 1886), повість «Танцівниця», некролог на передчасну смерть близького друга – художника Харади Наоджіро (原田直次郎 1863 – 1899), філософський етюд «Блукання» (妄想, Мосо, 1911), все відображає захоплений стан і сприйнятливність письменника в ті роки, разом з тим закордонне відрядження виявилось часом найбільшого накопичення духовних та інтелектуальних сил. Ці плоди позначилися в подальшому, коли Морі Огай перекладав європейських авторів, писав на сюжети з німецького життя і навіть коли звертався до суто національних мотивів японської історії – його не полишало внутрішнє зіставлення різних світів. Європейська культура назавжди увійшла в творче світовідчуття Морі Огая. Вплив різнопланової західної літератури відчувається на естетичному, концептуальному,

образному та композиційному рівнях романтичних творів Морі Огая. За допомогою вишуканої мови та витонченості художнього стилю, він зміг поєднати свою класичну традиційну освіту з західною; одних лише художніх перекладів, які він зробив, достатньо, щоб, прославити його ім'я. Але ніколи він не відчував неповноцінності, приниженості перед Заходом. Він незмінно вірив у можливості свого народу.

П'ятирічне перебування у Німеччині мало важливе значення для формування літературних поглядів письменника. Його літературно-критичний спадок свідчить про знайомство з ідеями європейських письменників та філософів, таких як Ф. Шиллер (Friedrich Schiller 1759 – 1805), Ф. Шеллінг (Friedrich Wilhelm Joseph von Schelling 1775 – 1854), брати А. (August Wilhelm von Schlegel, 1767 – 1845) і Ф. Шлегелі (Friedrich Schlegel, 1772 – 1829), Ед. Гартман (Karl Robert Eduard von Hartmann 1842 – 1906), які згодом вплинули на романтичне світосприйняття Морі Огая. (Дисертація Левицька Олена Юріївна с. 42-43 2016р).

Наступним автором є Нацуме Сосекі який був талановитим поетом і викладачем у Токійському університеті.

Нацуме Сосекі (1867-1916), справжнє ім'я якого було Нацуме Кінносукє, увійшов до історії японської літератури насамперед як прозаїк-новатор. У жанрі роману літературознавці Японії відводять йому таке ж почесне місце, як і Сікі в жанрі хайку. Після закінчення школи Нацуме Сосекі вступив на англійське відділення Токійського університету, потім – до аспірантури. Сосекі, який спочатку працював учителем англійської мови на о. Сікоку (1895-1900), а після стажування в Англії (1900-1902) викладав англійську літературу в Токійському університеті, літературною діяльністю почав займатися досить пізно. 1905 р. він друкує свої перші сатиричні повісті «Я – кіт» і «Хлопчисько Ю», а також роман «Трава в узголів'ї», які принесли йому гучну славу й зробили відомим письменником не лише в Японії, але й за її межами. У 1907 р. Нацуме Сосекі залишає посаду університетського викладача й починає працювати редактором літературного відділу газети «Асахі». Окрилений успіхом своїх перших книг, не зважаючи на сухоти й виразку шлунку, що дошкуляли йому все життя, він продовжує багато писати. З-під пера Сосекі один за одним виходять експериментальні романи, написані під очевидним впливом екзистенціалізму та фрейдизму: «Шахтар», «Ночі мрій», а також романитрилогії: «Сансіро», «Потім», «Брама» та «Поки не скінчилося рівнодення», «Подорожній», «Серце». Водночас він пише також літературні есе, які завжди викликали бурхливий відгук у суспільстві:

«Спогади й інше» («Омоїдасу кото надо», 1910-1911), «Суспільство і я» («Сякай то дзібун», 1913), «У вітрині» («Гарасудо-но уті», 1915). За своє життя Сосекі написав близько 2500 хайку, що не так уже й багато, якщо порівнювати цю кількість із поетичним спадком інших поетів, які писали в цьому жанрі. Але якби Сосекі, окрім цих хайку, нічого більше не написав, він усе одно увійшов би до історії японської поезії, як талановитий і самобутній поет. Саме ці вірші, що вперше вийшли друком під назвою «Збірка хайку Сосекі» («Сосекі хайку сю») у видавництві «Іванамі сьотен» /Токіо/ 1917 р., тобто вже після смерті Сосекі, дозволяють краще зрозуміти бунтівливу і водночас надзвичайно вразливу душу письменника, яку за життя він майже нікому й ніколи не відкривав. (ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ III с. 64)

Також гарним прикладом є Одзакі Хосай який якби не вписувався у тогочасне суспільство і отримавши відомість лише після смерті

Одзакі Хосай народився 1885 р. у м. Тотторі й прожив коротке життя, у якому було стільки розчарувань і зневіри, стільки невдач та лиха, що вистачило б на декілька людських життів. Поезія була його єдиним притулком, його гаванню, в якій поет ховався від життєвих знегод і штурмів. По закінченні кількох навчальних закладів він з 1912 р. працював у одній страховій компанії, з якої через деякий час був звільнений. У 1920 р. Одзакі Хосай їде шукати долі до Кореї та Маньчжурії, звідки повертається в 1923 р. тяжко хворий і без копійки за душею. Залишивши разом із надією знайти роботу свою сім'ю, проклятий близькими й колишніми друзями, він починає життя волоцюги й мандрує по країні, ніби намагаючись втекти від несправедливих дорікань, життєвих негараздів і тяжких спогадів про минуле. Як і Танеда Сантока, Одзакі Хосай теж дотримувався в поезії вільного стилю, за який його критикували й відмовлялися друкувати. Саме тому перша збірка творів поета побачила світ лише після його смерті. А помер Хосай 7 квітня 1926 р. на невеличкому о. Сьодо, розташованому на Внутрішньому Японському морі. Коли японські читачі вперше познайомилися з віршами Одзакі Хосая, то відкрили для себе в його поезії настільки пронизливий, настільки гострий і щирий біль серця поета, що його ім'я відразу ж стало символом людського страждання, символом знівеченого жорстокими законами сучасного суспільства життя пересічної маленької людини, яка з народження приречена цим суспільством на нікчемність, самотність і смерть. Вірші

Одзакі Хосая дійсно сприймаються іноді як крик душі приреченої на смерть людини. Але цей зойк – не виклик і навіть не докір, а радше стогін безпорадності та розпачу, стогін душі поета від нестерпного болю й туги за

марно прожитими роками і загубленим життям. (ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ III с. 91).

Завдяки біографіям відомих письменників того часу можна відстежити вплив історичних перемін які вплинули на життєвий шлях цих поетів та як це відображалось на їх мистецтві. Через їх відомість можна сказати що вони внесли великий вклад у розвиток поезії та літератури, а тобто і у японську мову в цілому.

2.5. Діалекти періоду Мейдзі та відображення і дослідження діалектів у літературі

У період Мейдзі (1868-1912) в Японії відбулися значні зміни у мові та культурі, метою яких стала стандартизація японської мови та скорочення використання діалектів через запровадження політики стандартизації, але це не повністю знищило усі регіональні особливості застосування японської розмовної мови.

Як уже було відмічено не зважаючи на перехід на єдину японську у різних регіонах країни залишилися особливості вимови слів притаманні тільки цьому регіону, але ситуацій коли люди з різних префектур не могли б розуміти одне одного майже не відбувалося.

Гарними прикладами впливу діалектів на творчість є «Офудесакі» і «Крапки та лінії». Завдяки цим творам можна побачити застосування різних діалектів того часу.

Щодо роману Мацумото Сейчьо то він гарно передав розмови людей з різними діалектами які повністю підходили під їх образ зазначений у романі, а також знаходить відображення у сюжеті роману.

Автор на прикладі розмовного стилю окремих героїв показав регіональні особливості мовлення місцевого населення, використавши для цього переважно службові слова, оскільки вони не вимагають додаткових пояснень і не викликають труднощів у розумінні змісту.

Звісно, не всі герої родом із префектури Фукуока спілкувалися діалектом. Йдеться і про директора слідчого відділу, і про детектива Джютаро Торігая, які послуговувалися літературною мовою. Мабуть, це було зумовлено статусом обох героїв, які прибули на місце злочину для офіційного розслідування. Детектив у спілкуванні з місцевими жителями

використовував нейтрально-ввічливий стиль. У свою чергу, люди давали свідчення, прилаштовуючись до стилю Торігаї. Один свідок, наприклад, розповів, що жінка – жертва злочину, була швидше за все не з цих країв, оскільки спілкувалася токійським діалектом. (І. Батюка 2017р).

А якщо казати про «Офудесакі» то це є унікальною працею яка показує повсякденне життя людей того часу і їх мову.

Окрім викладення основних догм та постулатів релігії Тенрі, цей текст значною мірою віддзеркалює також світогляд пересічних мешканців Японії початку епохи Мейджі (1868-1912 рр.), окремі специфічні риси японського національного характеру і менталітету, а головне, – японську мову другої половини XIX ст. у її нарський варіанті, що дозволяє розглядати текст «Офудесакі» як цінне джерело дослідження як розмовної, так і літературної мови цієї історичної доби, а також деяких мовних особливостей діалекту Нара. (Стаття С. Семенко 2017р).

Також можна зазначити праці людей які були діалектологами і вивчали діалекти різних префектур та їх вплив на розвиток японської мови. Ота Ейтаро «Діалект Вакаями» (Вакаяма, 1932); «Діалект префектури Шіга» (Токіо, 1932), Танака Мамбе «Дослідження діалекту Аваджі (Кансай)» (Осака, 1934), Шігімура Соджінкан «Словник діалекту Вакаяма» (Токіо, 1936), Шікатані Тенші «Словник діалекту Кобе» (Кобе, 1939), Умегакі Мінору «Говірка Кіото» (Кіото, 1946), Макімура Шійо «Словник діалекту Осака» (Осака, 1946); «Діалект Осаки» (Осака, 1948), Маеда Ісаму «Дослідження говірки Осаки» (Токіо, 1949), Шіммура Масао «Діалект Ямато» (Нара, 1951), Іногучі Юічі «Лінгвістичне обстеження та мовна політика у префектурі Шіга /Дослідження діалектів/» (Цу, 1952), Катаока Шіро «Матеріали діалектів преф. Міе /говірка Шіма/» (Осака, 1957); «Матеріали з діалектів преф. Міе /говірка Іга/» (Осака, 1958), Кусумото Санеджі «Діалект Кумано /преф. Міе/» (Цу, 1957). (С. Семенко 2017р).

Завдяки людям які висвітлювали у своїх роботах регіональні діалекти можна відстежити розвиток японської мови в умовах різних політичних подій, а завдяки науковим працям діалектологів можна побачити різницю між діалектами та їх особливостями.

Висновки до розділу 2

У другому розділі ми висвітлили проблематику історичних подій та як вони впливали на японську мову у період Мейдзі.

У цьому розділі загострили увагу на зміні звичного побуту японців и наповнення лексико-семантичного поля гайрайго та освідомили важливість можливості легко складати нові слова за допомогою китайських ієрогліфів та як західні ідеї знаходили різні відгуки у японському суспільстві.

Деякі люди були за повне прийняття західних цінностей інші категорично проти, а хтось асимілював у собі обидва шляхи.

Цей розділ висвітлює важливість технічного прогресу та політичних інститутів та віянь. Також саме у цьому розділі ми можемо побачити вплив індустріалізації та можливості японцям контактувати з іншим світом за допомогою літературних творів відомих і по цей час.

Також саме у цьому розділі ми можемо побачити літературу тісно пов'язану з діалектами, а також ознайомитися з авторами наукових робіт що вивчали вплив діалектів на японську мову та літературу та їх особливості.

Ототожнюючи можна сказати що цей розділ був про те як закінчення політики сакоку і відкриття Японії для світу впливало на японське суспільство та його мову з культурою.

ВИСНОВКИ

У ході курсової роботи було розглянуто вплив історичних подій на розвиток мови, було встановлено що історичні події були вагомою частиною у розвитку японської мови та японської культури та

менталітету, також можна відмітити що окрім розмовної мови змін на протязі історичних подій зазнавала і літературна японська.

Завдяки унікальній зовнішній політиці яку можна відстежити завдяки вивченню історії Японії можна помітити як впливає на японську початок контактування з іншими мовами світу.

Також у ході курсової ми з'ясували що було чимало вчених які вивчали особливості впливу історичних подій на японські діалекти та японську літературну та розмовну мову.

Серед них можна виділити Фудзівару-но-Тейка який спробував систематизувати правопис та Іногучі Юічі який досліджував діалекти.

Завдяки проведеній роботі ми дізналися багато нового у театральній культурі японії та чому одні літературні та театральні стилі втрачали свою вагомість і чому на їх місце приходили нові більш актуальні стилі.

Завдяки дослідженню історичного аспекту розвитку мови можна було простежити через які причини японська розвинулася у ту мову що застосовують зараз у сучасності.

Ще можна відмітити за яких причин японська мова набувала слів запозичень з різних мов та які події до цього привели. Також дізналися якого саме характеру були зроблені запозичення і чому.

Завдяки вивченню літератури того часу ми дізналися про застосовуванні діалекти та їх цінність у лінгвістичному плані.

Було обозначено вплив історичних подій на самосвідомість японських діячів культури та літератури.

Також в процесі написання роботи ми дізналися багато нового про японських письменників та діяльність і значимість театру для японської культури та релігії.

Спостерігаючи та аналізуючи біографію різних літераторів можна відмітити вплив на їхню творчість історичних подій які відбувалися в роки їх літературної діяльності.

Також можна відмітити вагомість китайської писемності завдяки якій японська писемність розвивалася і видозмінювалися впродовж усієї своєї історії.

Також завдяки цій роботі ми дізналися про важливість традицій Японії завдяки яким японська мова дуже вдало асимілювалася з іншими мовами та зберігаючи традиції стала такою якою є зараз у сьогоденні.

Завдяки цій роботі ми дізналися про те як влада яка постійно змінюючись впливала на різні сфери життя пов'язані з внутрішньою та зовнішніми політиками.

Слідкуючи за історичними подіями ми дізналися який мали вплив реформи щодо освіти і як це відобразиться на культурному та соціальному колах життя.

Також завдяки аналізу політичних перемін ми визначили що літературні жанри поповнювалися новими які набагато ліпше підходили до політичного оточення тогочася.

Щодо діалектів ми дізналися що вони відігравали велику роль у збагаченні японською мови у період Едо через масову міграцію до нової столиці різних прошарків населення.

Ототожнюючи всю інформацію зібраною під час виконання цієї курсової роботи можна відмітити усі аспекти які впливали на розвиток японської писемності та розмовної мови, а також причини утворення діалектів у тій формі у якій вони існували і існують досі. Звісно можна відстежити закономірність того які реформи будуть прийматися дивлячись на те хто прийшов до влади і які з цих реформ будуть давати поштовхи для розвитку японської культури писемності та мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Японська діалектологія: історія становлення та сучасний стан // Мовні і концептуальні картини світу. Випуск 27. (Матеріали Першої міжнародної наукової конференції «Японська мова та культура в сучасній Європі та Україні – проблеми сьогодення і подальші перспективи») / Світлана Миколаївна Мазур. – К.: Вид. дім Дм. Бураго, 2009. – С. 57-62
2. Лінгвокраїнознавство Японії. – К.: Вид. дім Дмитра Бураго, 2012. – 670 с. (У співавторстві з О. Бондарем)
3. Книга Японська література. Курс лекцій. Частина 2. Період шьогунатів Іван Бондаренко, Юлія Осадча Феррейра
4. О. Колесникова, аспірант Київський національний лінгвістичний університет, Київ **МОВНА СИТУАЦІЯ ТА ЛЕКСИКОГРАФІЧНА ТРАДИЦІЯ В ЯПОНІЇ XVII-XVIII СТ.**
5. Сиромятников Н. А. Класична японська мова
6. В. Пирогов, к. філол. н., доц. Київський національний лінгвістичний університет, Київ **ДЕРИВАТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ І РОЗВИТОК СПЕЦИФІЧНИХ СЛОВОТВОРЧИХ ХАРАКТЕРИСТИК У ЯПОНСЬКІЙ МОВІ: ДІАХРОНІЧНИЙ ТА СИНХРОНІЧНИЙ АСПЕКТИ**
7. С. Семенко, к.філол.н., асист. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ **ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛЕКТУ НАРАДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XIX СТ. (НА МАТЕРІАЛІ КАНОНІЧНОГО ТЕКСТУ «ОФУДЕСАКІ»)**
8. Т. Білянїна, старший викладач Дніпровський національний університет ім. О. Гончара, м. Дніпро **ФЕНОМЕН ДВОМОВНОСТІ У ТВОРЧОСТІ КЬОКО МОРІ: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ**
9. Т.К. Комарницька К.Ю. Комісаров **СУЧАСНА ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА** Теоретичний курс Том 1
10. **ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ II**

11. ЯПОНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХРЕСТОМАТІЯ ТОМ ІІІ
12. https://osvita.ua/vnz/reports/econom_history/24829/
13. Дисертація Левицька Олена Юріївна с. 42-43 2016р

АНОТАЦІЯ

Курсова робота викладена на 36 сторінках, вона містить 2 розділи та 12 джерел в переліку посилань.

Об'єктом дослідження є ретроспективний аналіз розвитку японської мови

Предметом дослідження є японська мова в період з середньовіччя до епохи Мейдзі, лексичні особливості література та події які сприяли розвитку японської мови у період з **XII** по **XX** століття та становлення нових етапів розвитку японської.

Мета даного дослідження полягає у висвітленні різних аспектів які на наш погляд мали вплив на розвиток писемної та розмовної японської мови у літературно діалектичному аспекті.

У першому розділі подана інформація про розвиток літератури та мови у період від Середньовіччя до Едо, розповідається про японський театр і його вплив на розвиток японської та приклади запозичень з іншої мови.

Другий розділ доповнює перший розділ інформацією пов'язаною з вивченням та аналізом діалектів та поглиблення у літературу з письмовою формою японської.

У висновках подано узагальнення роботи.

アノテーション

この卒業論文は、37 ページで構成され 2つのセクション、参考文献リストにこの科学研究のおかげで、私は日本の文化と歴史について多くのことを学びました 文化と歴史が言語発達にどのように影響するかを理解した。

